

#1 לבוש אורח חיים סימן תקפא - אע"ג שבכל ימות השנה אין אומרים תתקבל אלא אחר תפלת שמונה עשרה, שכן הוא משמעות לשון צלותהון שפירושו תפלה, וסתם תפלה רצה לומר תפלת שמונה עשרה, שאני סדר הסליחות שנתקנו כולם על סדר התפלה של כל היום, כי הפסוקים שקודם הסליחות הם כנגד פסוקי דומרה, והסליחות עם הי"ג מדות שאומרים בין כל אחת ואחת הם במקום תפלת י"ח, שעיקר התפלה הוא י"ג מדות, ואח"כ נופלים על פניהם כמו אחר כל התפילות ומסיימין ואנחנו לא נדע, לכך אומרים אחריהם קדיש שלם עם תתקבל כמו אחר גמר כל תפלות השנה

#2 תוס' מס' פסחים קז.ד"ה סמוך למנחה - תימה אמאי קרי ליה מנחה דאי משום דמנחה היתה קריבה בין הערבים הלא גם בשחר קריבה מנחת חביתין ומנחת תמיד וי"ל בשחר יש שם אחר תפלת שחרית ועוד דאמרינן בפרק קמא דברכות (דף ו:ו) הוי זהיר בתפלת מנחה שאף אליהו לא נענה אלא בתפלת מנחה ושמה בשעת הקרבת מנחה נענה ולכך קרי ליה תפלת מנחה שאז היה שעת רצון.

#3 ישעיהו פרק נה - דרשו ה' בהמצאו קראוהו בקולו קרוב: יצב רשע דרכו ואיש און מחשבתי וישב אל ה' וירחמיהו ואל אלקינו כי ירבה לסלוח:

#4 ויקרא רבה פרשת ויקרא פרשה ג - (ישעיהו נה) ואל אלקינו כי ירבה לסלוח ר' יהודה בר סימון בשם ר' זעירא אף הקב"ה ויתר לנו סליחה אחת משלו ואינו זו עשירית האיפה.

#5 הלקח והלבוב תשס"ב עמ' רעח

מנחה שהוא עשירית האיפה אין הוכשר לקרבן, הלא זה כמו קרבן קין, שהוא רק מציא חלק הזומם ואינו מציא צעל מי שיהיה צוה כפרה כיון שהוא תמורת האדם. ומצא היערות דבש כי האדם מורכב מחלק גשמי ורוחני, וחלק הרוחני הוא חלק השי"ם שיש באדם, ומה שאדם רצין להציא צעל מי, זה לכפר על חלק הרוחני שבאדם, על היפכה באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. ואם כן עני שאין לו להקריב בהמה, ולא עוף, כי הוא גדלי דלות, אז ה' ברוב חמלתו חומל עליו, ומוחל על הכפרה על החלק שלו כניכול, שהוא חלק הרוחני, ודי צוה שמציא חלק גשמי שהוא קמח ומלח דומם וזומם, ועל חלק רוחני הקב"ה מוותר לו. ולכך צעני יוכשר עשירית איפה לקרבן, כי אין לו יומר.

היערות דבש (מ"א דרוש טו) מפרש המדרש, על פי מ"ש המפרשים בקרבנות קין והבל, ששעה ה' לקרבנו של הבל ולא לקין, כי קרבן זה תמורת אדם החוטא, ורצין הקרבן להיות דוגמת החוטא, להיות מורכב

מרוח חיים וגשם, ולכן הוכשר בהמה לקרבן אשר נפש רוח חיים בקרבנה, ולכן שעה ה' להצל שהקריב קרבנו מלאך, אבל קין שהציא זממים, שהוא רק חומר וגשם מצלי חיוני, אם כן אין זה תמורת אדם, היותו מורכב מנפש וחיות ג"כ. ואם כן יש להקשות, קרבן

#6 שפת אמת פ' ויצא תר"נ

בפסוק והנה נחך בשדה פו. זה הבאר היא בכלל. ובפרט כל ארץ ישראל והיא כחן של ישראל צפה. רק והאבן גדולה על פי הבאר כח"ס ברא"ה הדין דלא כתיב ואבן רק והאבן. פי שהיה"ר מתגבר ומתגדל ביותר ע"פ הבאר כענין שאמרו הגדול מתגדלו ילכו גדול. ולכן בעת התפלה מתגבר ביותר ה"ה"ר לכלל במחשבות ורואה אך שר"י"כ לאסוף כל הכחות כח"ס והאספו. וזו האסיפה ש"ן גם בכל פרט לאסוף כל הכחות ור"ח אברים. ג' עברי לאן הוא בתי"ח מחשבה דיבור ומעשה כמו שניתקן מלות מעשיות קודם התפלה כח"ס בזה"ק ואח"כ מבקש ה' שפתי תפתח הוא פסוקים פי הבאר:

וזו היא כונת המדרש, "ואל אלקינו כי ירבה לסלוח", כי מרבה מחילה מאד, ומפרש שזה עשירית האיפה, שאין צו חלק רוחני כלל, ובאמת לא היה ראוי לקרבן כלל, מכל מקום ברוב חמלתו מרבה מחילה ומוותר שלו, וזה מה שאמרו, זהו עשירית האיפה שוותר משלו, ומחל על חלק גבוה.

#7 הלקח והלבוב תשס"ב עמ' רעט

והיערות דבש מצא שזמה יכולים להתחוק נגד ה"ר הרע ולידע חשיבות התפלה, יש ללמוד מקרבן מנחה, דמקרבן מנחה אנו רואים שאפילו צלי חלק רוחני הרי הקב"ה מקבל המנחה, כי ירבה לסלוח, וכיון דכונת הלב לשמים היא חלק רוחני אשר בקרבנו, וזהו חלק ה', הקב"ה ברוב רחמיו ברואותו שהוא במצוקה, ואי אפשר לכוון דעמו, מוחל על חלקו כמו בעשירית איפה, ודי שיחפול ממוך נרה, ואע"פ שרק חלק הגשם מתפלל, אף אם אין כונתו שלימה, ה' יסלח לו. עיי"ש בדבריו הנעימים.

תפלת המנחה נקראת על שם המנחה כח"ס"כ תוס' ה"ל, ונראה שזה ענין תפלת המנחה, העשירית איפה שיש בה הצמיחה של כי ירבה לסלוח. והרי הדברים מובנים מעצמם שצמיח הסליחות כאשר אנו מחפשים סליחה, הרי אנו מעוררים את המדה של "כי ירבה לסלוח", היינו ענין העשירית האיפה, וזו היא התקנה של סליחות